

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

VIEŠOJI ĮSTAIGA LIETUVOS ENERGETIKOS AGENTŪRA

**LIETUVOS RESPUBLIKOS 2018 METŲ
PAŽANGOS SIEKIANČIŲ NACIONALINIŲ
ENERGIJOS VARTOJIMO
EFEKTYVUMO TIKSLŲ ATASKAITA**

2020 m., Vilnius

Turinys

1. Santrauka	2
2. Pagrindiniai 2018 m. ekonominiai ir energetiniai rodikliai	3
3. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas	4
4. Pramonė	7
5. Transportas.....	8
6. Namų ūkiai.....	9
7. Paslaugų sektorius	10
8. Svarbiausios 2018 metais įgyvendintos teisėkūros priemonės	11
8.1. Lietuvos Respublikos įstatymai.....	12
8.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai	12
8.3. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymai	13
8.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai	15
8.5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymai.....	17
8.6. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymai	18
9. Valstybės pastatų atitiktis energinio naudingumo reikalavimams	18
10. Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones	20
10.1. Daugiabučių namų atnaujinimas	20
10.2. Akcizai ir mokesčiai degalams	22
10.3. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas	22
10.3.1. <i>Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa</i>	23
10.3.2. <i>Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu</i>	24
10.3.3. <i>Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu</i>	25
10.3.4. <i>Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo programa</i>	25
10.3.5. <i>Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo programa</i>	25
10.3.6. <i>Valstybės investicijų, Klimato kaitos ir kitų programų viešosios paskirties pastatai</i>	25
10.3.7. <i>Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių visuomeninės paskirties pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai</i>	25
10.3.8. <i>Savivaldybių viešųjų pastatų projektai, įgyvendinantys energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones</i>	26
10.4. Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse.....	26
10.5. Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas	26
10.6. Energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimas	27
10.7. Savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones įgyvendinti energijos efektyvumo didinimo projektai	28
10.8. Klimato kaitos, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos	29
10.9. Papildomos energijos efektyvumo didinimo priemonės, kurių Lietuva imasi, kad pasiektų 2020 m. tikslus.....	33

1. Santrauka

2017–2018 metų pažangos siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ataskaita (toliau – Ataskaita) suteikia pagrindą stebėti šalies pažangą, padarytą siekiant nacionalinių 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslų.

Ataskaitai parengti buvo naudojami Lietuvos statistikos departamento, koordinuojančio šalies oficialios statistikos rengimą bei kitų valstybės institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų oficialiai pateikti duomenys.

Ataskaitoje pateikiami 2017 ir 2018 m. Lietuvos Respublikos ekonominiai ir energetiniai rodikliai, bendrosios pirminės ir galutinės energijos bei energijos suvartojimo transporto sektoriuje tendencijos, taip pat duomenys apie svarbiausias 2019 m. įgyvendintas teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvas, padedančias siekti nacionalinių 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslų, informacija apie valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atitiktį energinio naudingumo reikalavimams.

Ataskaitoje aprašomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonės:

- Mokesčiai ir akcizai degalams;
- Daugiabučių namų atnaujinimas;
- Viešųjų pastatų atnaujinimas;
- Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse;
- Susitarimai su energijos tiekėjais dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo;
- Susitarimai su energetikos įmonėmis dėl energijos sutaupymo;
- Savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo, įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones
- Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas ir projektus įgyvendintos energijos taupymo priemonės.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonių finansavimo šaltiniai yra ES struktūrinių fondų lėšos, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos ar privačios lėšos.

Bendras visų priemonių sutaupyta energijos kiekis nuo 2014 iki 2018 metų, skaičiuojant suminiu (akumuliaciniu) metodu, **iki 2020 m. sudaro 8638,83 GWh**. Lietuvos Respublikos pagal energijos vartojimo efektyvumo didinimo programas/priemones sutaupyta energijos kiekiai pateikiami 1.1 lentelėje. Sutaupyta energijos kiekių detalizavimas pateikti Ataskaitos 10 skyriuje „Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones“.

1.1 lentelė. Sutaupyta energijos kiekiai Lietuvos Respublikoje 2018 m. duomenimis, GWh

Priemonė	2014–2018 m. įdiegtų priemonių prognozuojami akumuliuoti sutaupymai 2020 m., GWh
	2014–2020
Daugiabučių namų atnaujinimas	2764,02
Akcizai ir mokesčiai degalams ¹	2669,89
Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas	540,82
Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai ¹	242,91
Energijos sutaupymo susitarimai su energetikos įmonėmis	1223,27
Savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones įgyvendinti energijos efektyvumo didinimo projektai	21,71
Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas įgyvendintos energijos taupymo priemonės	1176,21 ²
Viso:	8638,83

¹Priemonės galiojimo trukmė – vieneri metai.

² Pateikima vertė pakito atskyrus Savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones įgyvendinti energijos efektyvumo didinimo projektus, kaip atskirą priemonę.

Gerėjantys Lietuvos Respublikos ekonominiai ir energijos produktyvumo rodikliai (4,852 EUR/kgne, EUROSTAT duomenimis) bei nuoseklus energijos suvartojimo efektyvumo lygio artėjimas prie Europos Sąjungos vidurkio turi teigiamos įtakos šalies konkurencingumui regioniniame ir globaliame lygmenyje bei prisideda prie šalies energijos vartojimo efektyvumo didinimo, išmetamų į aplinką teršalų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo.

2. Pagrindiniai 2018 m. ekonominiai ir energetiniai rodikliai

Lietuvos Respublikos 2017–2018 metų statistinė informacija, kuri yra susijusi su energijos vartojimo efektyvumu, teikiama Ataskaitos 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė. Lietuvos Respublikos statistiniai rodikliai 2017–2018 m.

Rodiklis (<i>matas</i>)	2017 m.	2018 m.	Skirtumas	Pokytis Proc.
Suvartotas pirminės energijos kiekis (bendrosios vidaus sąnaudos) (<i>ktne</i>)	7672,4	7712,9	40,5	0,53
Suvartotas galutinės energijos bendrasis kiekis (<i>ktne</i>)	5348,6	5574,1	225,5	4,22
Suvartotas galutinės energijos kiekis:	—	—	—	—
— pramonėje (<i>ktne</i>)	1028	1062,1	34,1	3,32
— transporte (<i>ktne</i>)	2077,2	2208,4	131,2	6,32
— paslaugų sektoriuje (<i>ktne</i>)	634,2	651,3	17,1	2,70
— namų ūkiuose (<i>ktne</i>)	1455,8	1499,7	43,9	3,02
Bendrosios pridėtinės vertės dydis to meto kainomis:	—	—	—	—
— pramonės sektoriuje (<i>mln. eurų</i>)	8491,1	8719	227,9	2,68
— paslaugų sektoriuje (<i>mln. eurų</i>)	25616,2	27812	2195,8	8,57
— transporto ir saugojimo sektoriuje (<i>mln. eurų</i>)	4594,9	4950,3	355,4	7,73
— namų ūkiuose ³ (<i>mln. eurų</i>)	35,1	38,9	3,8	10,83
Namų ūkių disponuojamųjų pajamų dydis to meto kainomis (<i>mln. eurų</i>)	25753,2	27178	1424,8	5,53
Bendrojo vidaus produkto vertė to meto kainomis (<i>mln. eurų</i>)	42190,8	45264	3073,2	7,28
Šiluminėse ir kogeneracinėse elektrinėse pagamintos energijos kiekis:	—	—	—	—
— elektra (<i>MWh</i>)	1323773	1089213	-234560	-17,72
— šiluma (<i>MWh</i>)	3640174	3726853	86679	2,38
Pramonės įmonėse, naudojant cheminių procesų energiją, pagamintas šilumos kiekis (<i>MWh</i>)	3267981	3131166	-136815	-4,19
Sunaudotas kuro kiekis:	—	—	—	—
— elektrai ir šilumai gaminti šiluminėse elektrinėse (<i>ktne</i>)	519,7	487,8	-31,9	-6,14
— šilumai gaminti katilinėse (<i>ktne</i>)	607,2	591,8	-15,4	-2,54

³ Namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu.

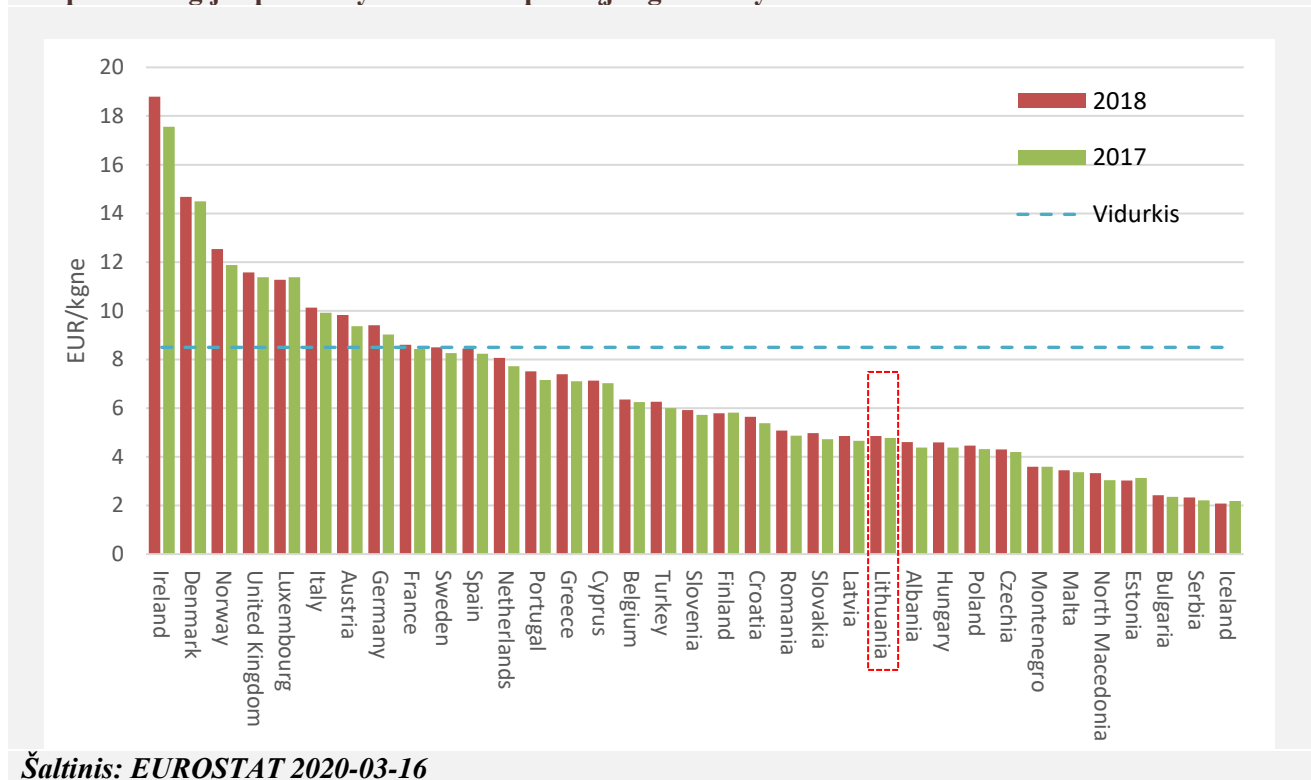
Rodiklis (<i>matas</i>)	2017 m.	2018 m.	Skirtumas	Pokytis Proc.
Keleivio kilometrų skaičius (<i>tūkst. pkm</i>)	5129709	5519467	389758	7,60
Tonkilometrų skaičius (<i>tūkst. tkm</i>)	54904704	60802897	5898193	10,74
Mišriojo vežimo kilometrų skaičius (<i>pkm + tkm</i>)	60034413	66322364	6287951	10,47
Vidutinis metinis gyventojų skaičius (<i>vnt.</i>)	2828403	2801543	-26860	-0,95

Kaip nustatyta Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 332 „Dėl Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“, reikalaujama pateikti paaiškinimus, kuriuose energijos vartojimas stabilus arba didėja, todėl pramonės, transporto, namų ūkių ir paslaugų sektorių analizė pateikiama tolimesniuose Ataskaitos skyriuose.

3. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas

Lietuvos ekonominiai ir energetiniai rodikliai 2018 m. gerėjo. Tai rodo energijos produktyvumo rodiklis (bendrasis energijos suvartojimo efektyvumo rodiklis), kuris 2017 m. buvo geriausias tarp Baltijos šalių ir siekė 4,77 EUR/kgne, o 2018 metais pasiekė 4,852 EUR/kgne. Energijos produktyvumo rodiklis nurodo šalies energijos vartojimo efektyvumą ir leidžia atskirti energijos suvartojimą nuo šalies ekonomikos augimo (angl. *decoupling*). Jis rodo, kiek prekių ir paslaugų šalyje buvo sukurta su konkrečiu energijos kiekiu (eurų ir konkretaus energijos kiekio kgne santykis) (3.1 pav.). Bendras 28 valstybių narių energijos produktyvumo vidurkis yra 8,497 EUR/kgne – 3,645 EUR/kgne didesnis nei Lietuvos.

3.1 pav. Energijos produktyvumas Europos Sąjungos valstybėse narėse 2018 m.

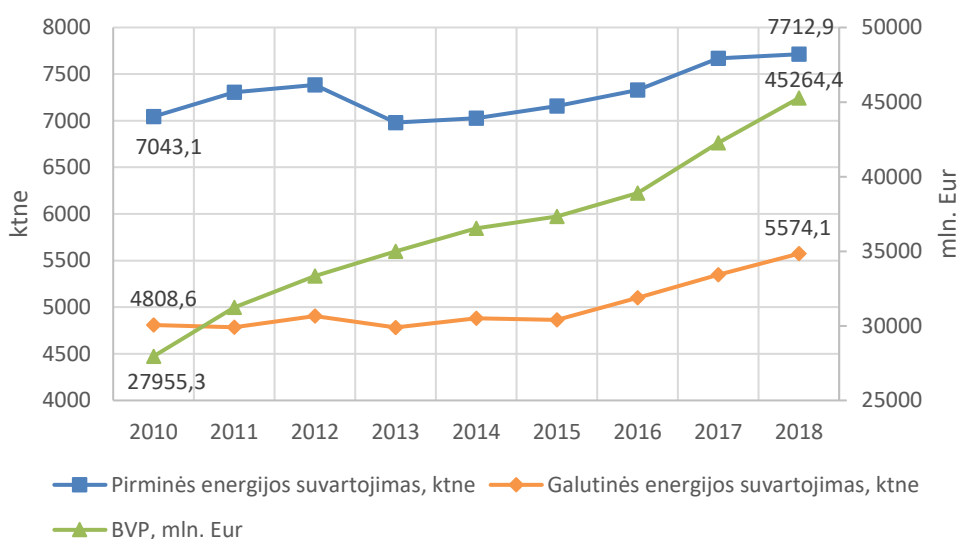

2010–2018 m. pirminės ir galutinės energijos suvartojimas kito nežymiai – pirminės energijos sąnaudos išaugo 9,51%proc., (nuo 7043,1 ktne iki 7712,9 ktne) galutinės – 15,92% proc.(nuo 4808,6

ktne iki 5574,1 ktne), tačiau šalies BVP šiuo laikotarpiu išaugo 61,92% proc. (nuo 27955,3⁴ iki 45264,4mln. Eur).

2018 m., lyginant su 2010 m., šalyje buvo sukurta daugiau prekių ir paslaugų, tačiau sunaudojant nežymiai didesnę energijos kiekį (3.2 pav.).

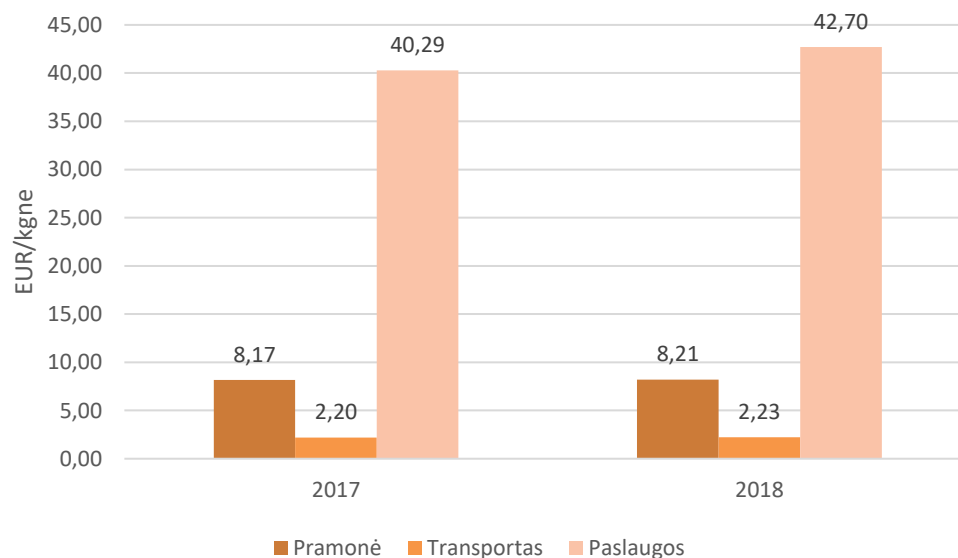
3.2 pav. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas (ktne) ir šalies BVP (mln. eurų)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

3.3 paveikslas iliustruoja skirtingų energetikos sektorių produktyvumą ir parodo pokyčius 2017–2018m. laikotarpiu.

3.3 pav. Energijos produktyvumas Lietuvoje pagrindiniuose sektoriuose 2017–2018 m., EUR/kgne

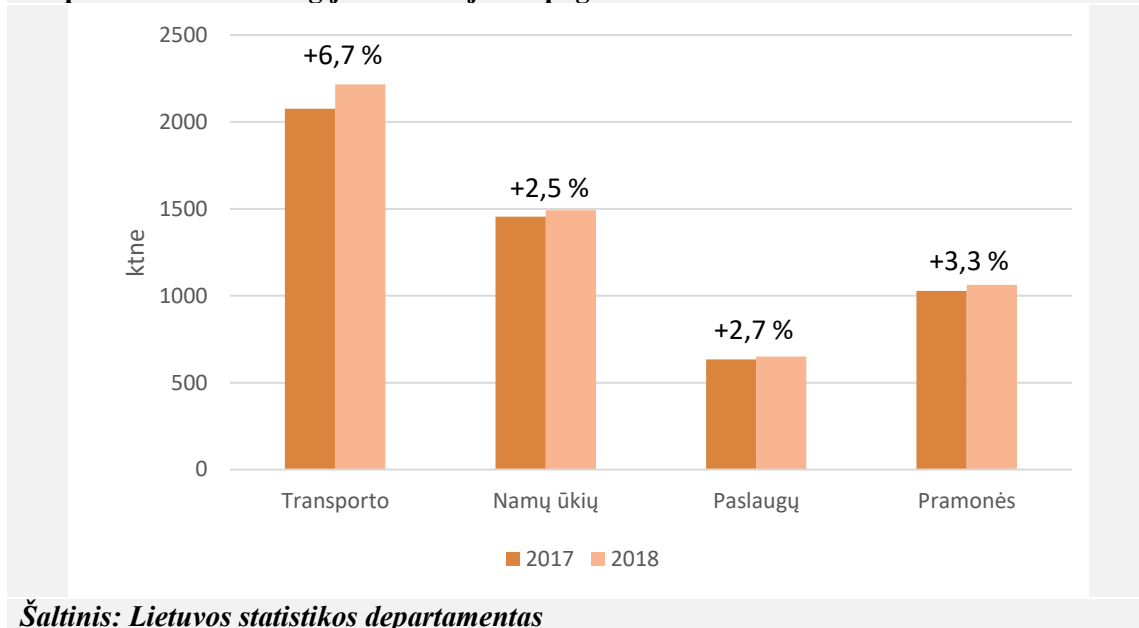

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys

2017–2018 m. galutinės energijos suvartojimas pagal sektorius pateiktas 3.4 paveiksle. Didžiausias energijos suvartojimo pokytis šiuo laikotarpiu fiksuotas transporto (6,7 proc.), bei pramonės sektoriuje (3,3 proc.), mažesnis - namų ūkių ir paslaugų sektoriuose (atitinkamai 2,5 ir 2,7 proc.).

⁴ Patikslinta pagal naujausius Lietuvos statistikos departamento duomenis. Lietuvos statistikos departamentas kasmet peržiūri ir patikslina praėjusių metų pagrindinius statistinius šalies rodiklius.

3.4 pav. Galutinės energijos suvartojimas pagal sektorius

Energijos suvartojimas transporto sektoriuje augo dėl nuosekliai augančių krovinių ir keleivių vežimo srautų, augančios sektoriaus pridėtinės vertės bei efektyvios valstybės institucijų tęstinės kovos su kontrabandiniais degalais (dyzelino) patekimu, į šalies teritoriją iš trečiųjų valstybių, politikos (Ataskaitos 5 skyrius „Transportas“).

Paslaugų sektoriaus energijos suvartojimas 2018 m. lyginant su praėjusiais metais išaugo dėl paslaugų sektoriaus plėtros ir didesnės sukurtos pridėtinės vertės (Ataskaitos 7 skyrius „Paslaugų sektorius“).

Pagrindinės energijos augimo tendencijos buvo susijusios su gamybos apimčių išaugimu, technologijų diegimu bei darbo našumo didinimu. Pramonės sektoriuje parduodamos produkcijos apimtys augo, tiek vietos, tiek užsienio rinkose (2017 m. 20,5 mlrd. Eurų, 2018 m. 22,6 mlrd. Eurų, Lietuvos statistikos duomenimis), kas savo ruožtu didinimo energijos sąnaudas šiame sektoriuje (Ataskaitos 4 skyrius „Pramonė“).

Namų ūkių sektoriuje energijos suvartojimas augo dėl mažėjusių energijos kainų, gerėjančios gyventojų materialinės padėties (vidutinės disponuojamos pajamos per mėnesį padidėjo) ir naujų energijos vartotojų skaičiaus augimo (Ataskaitos 6 skyrius „Namų ūkiai“).

4. Pramonė

Vertinant Lietuvos Respublikos priešpaskutinių metų (X^[5]-2 metai) situaciją ir pokyčius pramonėje, nustatyta, kad 2018 m. galutinės energijos suvartota 34,1 ktne (3,32 proc.) daugiau, lyginant su 2017 m. Apie tai detalesnė informacija pateikta Ataskaitos 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė. Energijos ir kuro suvartojimas pramonėje 2017–2018 m., ktne

Energija / energijos išteklius	2017 m.	2018 m.	Skirtumas	Pokytis Proc.
Suvartota energijos				
Elektros energija	300,7	303,5	2,8	0,93
Šilumos energija	237,0	230,4	-6,6	-2,79
Suvartota galutinės energijos				
Iš viso	1028,0	1062,1	34,1	3,32
Suvartota kuro				
Akmens anglis	72,4	81,1	8,7	12,02
Malkos ir kurui skirtos medienos atliekos	95,2	104,5	9,3	9,77
Gamtinės dujos	277,4	296,6	19,2	6,92
Kitas kuras	45,7	45,2	-0,5	-1,09

Remiantis Lietuvos statistikos departamento skelbiama informacija (Ataskaitos 4.1 pav.), 2018 m.⁶ pramonės produkcijos iš viso parduota už 22,6 mlrd. eurų to meto kainomis, o tai 5,1 proc. palyginamosiomis kainomis daugiau nei 2017 m. Tais pačiais metais gamintojų parduotos produkcijos dalis (nuo visos sumos) užsienio rinkose išaugo iki 14,4 mlrd. eurų (nors, lyginant su 2017 m., santykinai nežymiai ir sumažėjo, sudarė 63,5 proc.).

Pažymėtina, kad 2017 m.⁷ pramonės produkcijos iš viso buvo parduota už 20,5 mlrd. eurų to meto kainomis, o tai palyginamosiomis kainomis buvo 7,1 proc. daugiau nei 2016 m. Tais pačiais metais užsienio rinkose gamintojų parduodamos produkcijos dalis (nuo visos sumos) siekė 13,2 mlrd. eurų (sudarė 64,2 proc.).

2018 m. Sparčiausiai augo mašinų ir įrangos remonto ir įrengimo produkcija – 39,9 proc., kitų transporto priemonių ir įrangos – 23,4 proc., niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos – 10,4 proc., chemikalų ir chemijos produktų – 16,2 proc., variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių – 9,4 proc. Sumažėjo pagrindinių metalų gamyba – 19,5 proc., elektros įrangos – 2,5 proc., rafinuotų naftos produktų – 0,9 proc.

Vienas iš pagrindinių produkcijos apimčių augimo faktorių – eksportas. Pagal Lietuvos pramonininkų konfederacijos duomenis⁸, nepaisant ganėtinai nestabilios tarptautinės aplinkos, Lietuvos eksportas 2018 m. išlaikė augimo trajektoriją.

Vertinant Lietuvos ūkio sektorius, 2018 m. prie eksporto augimo labiausiai prisidėjo chemijos pramonė – generavo 2,9 proc. punktų viso metinio augimo, inžinerinė pramonė generavo 2,1 proc., o baldų ir medienos pramonė – 1,3 proc. Prasčiau sekėsi drabužių ir tekstilės pramonei, kurios indėlis į augimą buvo neigiamas ir sudarė atitinkamai -0,3 proc.

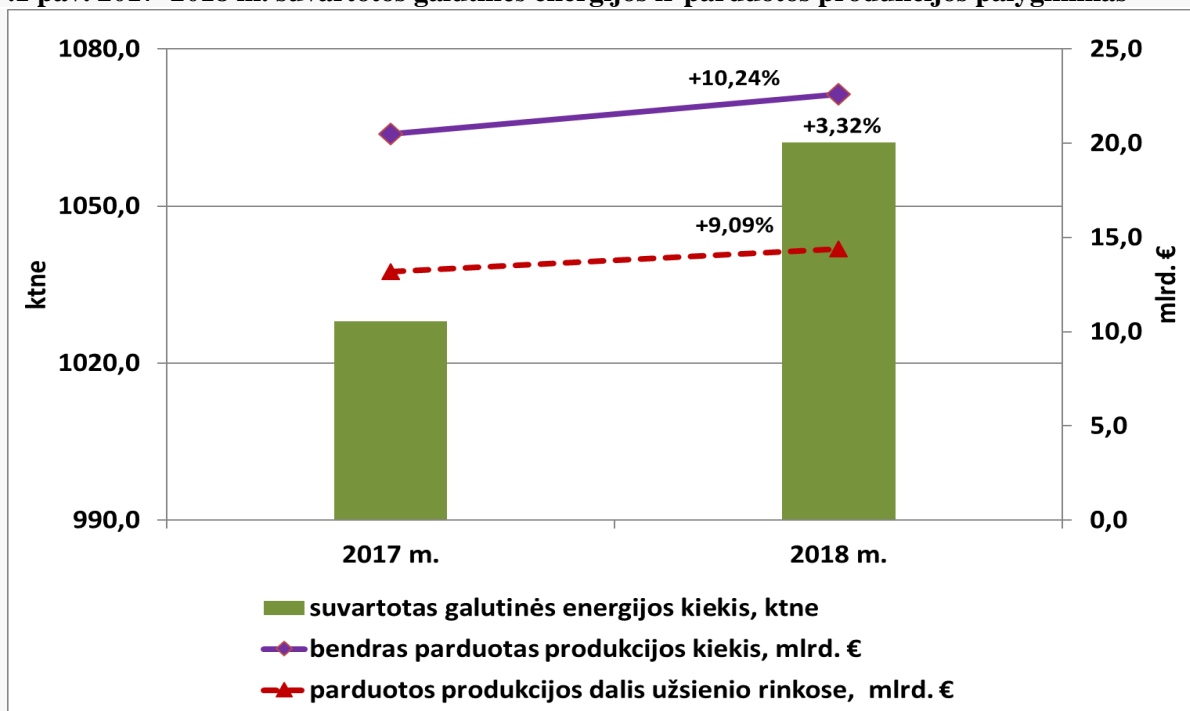
⁵Einamieji metai

⁶<https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=6104355>

⁷<https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=5558821>

⁸<http://www.lpk.lt/ekonomines-apzvalgos/>

.1 pav. 2017–2018 m. suvartotos galutinės energijos ir parduotos produkcijos palyginimas

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

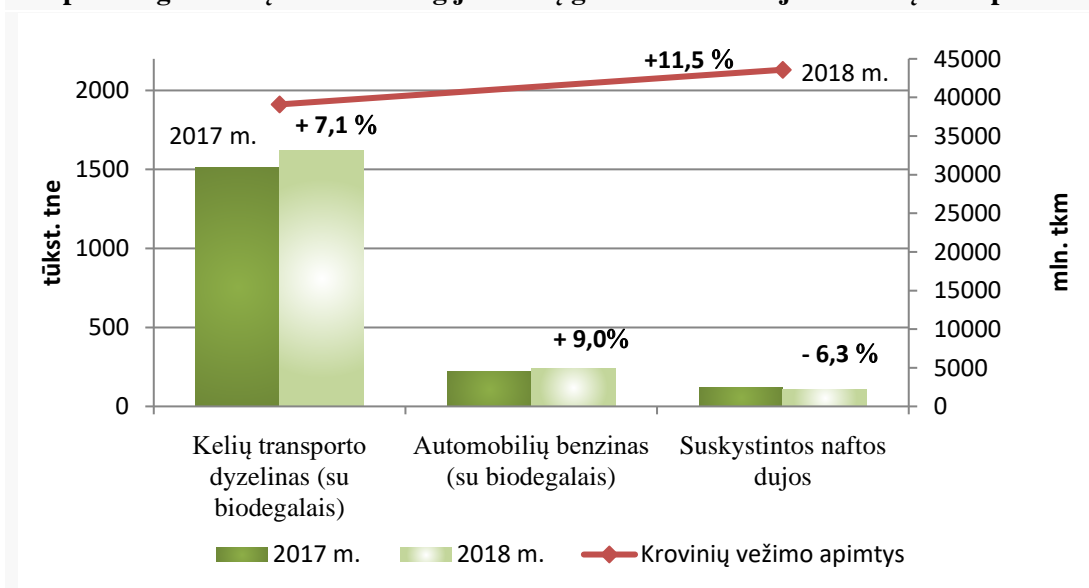
Įmonės kol kas stabiliai vertina savo galimybes konkuruoti ES rinkoje ir už jos ribų. Nepaisant darbo užmokesčio augimo, stabilus gebėjimas konkuruoti ES rinkoje kylant darbo kaštams rodo, jog Lietuvos įmonės daug dėmesio skiria gamybos efektyvumui ir našumo kėlimui.

5. Transportas

Šiame skyriuje detaliau apžvelgiamas transporto sektorius, kuriame energijos suvartojimas paskutinius kelerius metus auga.

Kuro ir energijos galutinis suvartojimas transporto sektoriuje 2010–2018 m. augo 42,9 proc. Šis augimas daugiausia buvo sąlygotas augančio kelių transporto dyzelino suvartojimo. Pastaruoju 2017–2018 m. laikotarpiu kelių transporto dyzelino suvartojimas išaugo 7,1 proc., automobilių benzino suvartojimas išaugo 9,0 proc., o suskystintų naftos dujų sumažėjo 6,3 proc., (5.1 pav.).

5.1 pav. Pagrindinių kuro ir energijos rūšių galutinis suvartojimas kelių transporte

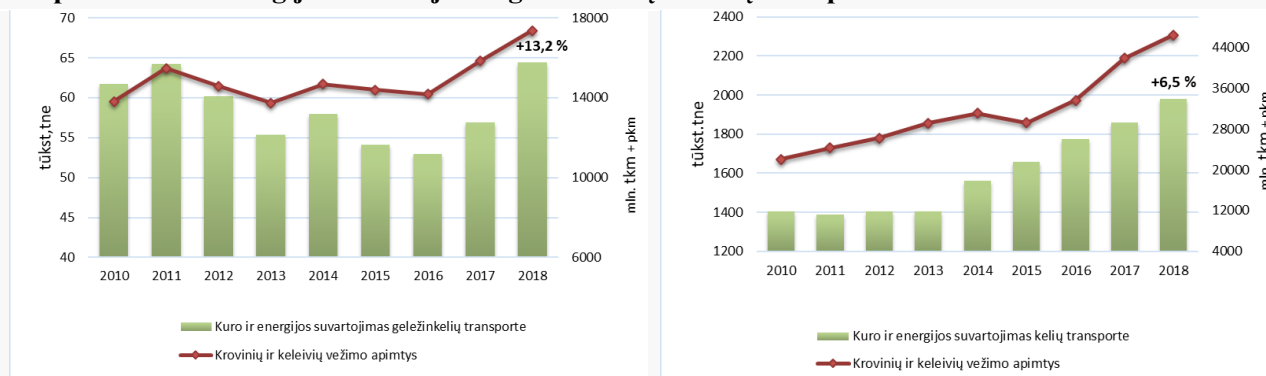

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Ši didėjančių kelių transporto dyzelino ir benzino suvartojimą lėmė 2018 m. išaugusios krovinių vežimo apimtys – 11,5 proc. – palyginus su 2017 m. atitinkamu laikotarpiu. Sausumos transporto ir logistikos dalis (kartu su didmenine ir mažmenine prekyba; apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) bendrajame vidaus produkte 2018 m. augo 8,08 proc.⁹.

Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių transporte 2010–2016 metais mažėjo, o nuo 2016 metų pradėjo didėti, 2018 m. kuro ir energijos suvartojimas padidėjo – 13,2 proc., lyginant su 2017 m. Šį padidėjimą lėmė 2017–2018 m. augusios AB „Lietuvos geležinkeliai“ krovinių ir keleivių vežimo apimtys. Kuro ir energijos suvartojimas kelių transporte 2014–2018 metais kasmet augo maždaug 5–7 proc., dėl didėjančių krovinių ir keleivių srautų. (5.2 pav.)

5.2 pav. Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių ir kelių transporte

Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių transporte

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Kuro ir energijos suvartojimas kelių transporte

6. Namų ūkiai

Kuro ir energijos galutinis suvartojimas namų ūkių sektoriuje 2010–2015 m. laikotarpiu sumažėjo 14,7 proc., tačiau nuo 2016 metų suvartojimas išaugo 5,4 proc., 2017 m. dar 1,6 proc., o 2018 m. ir dar 2,6 proc. palyginus su ankstesniais metais (6.1 pav.). Šį augimą lėmė sumažėjusios 7 proc. gamtinių dujų (II gr. buitiniams vartotojams kintamoji kainos dalis 2015–2018 m. laikotarpiu mažėjo nuo 0,42 iki 0,39 Eur/m³), 8,8 proc. elektros (nepriklausomų tiekėjų visuomeninė kaina 2016–2018 m. laikotarpiu mažėjo nuo 9,85 iki 8,98 ct/kWh) ir 14,5 proc. šiluminės energijos (vidutinė svartinė šilumos kaina 2015–2018 m. laikotarpiu mažėjo nuo 5,74 iki 4,91 ct/kWh) kainos¹⁰. Pagal šildymo sezonų, ypač 2015 ir 2016 metais, dienolaipsnius¹¹, išvedus jų santykį, nustatyta, kad 2016 metais buvo šaltesnė žiema, taigi patalpoms šildyti reikėjo apytiksliai 14 proc. daugiau šilumos, palyginti su 2015 metų šildymo sezonu. Lyginant 2017 ir 2016 metų šildymo sezonus, 2017 metais patalpoms šildyti reikėjo mažiau šilumos nei 2016 m. 2017–2018 m. padidėjusį energijos suvartojimą lėmė tiesioginis energijos vartojimo augimas. 2015–2018 m. laikotarpiu prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklo prisijungė 2 proc. naujų vartotojų¹².

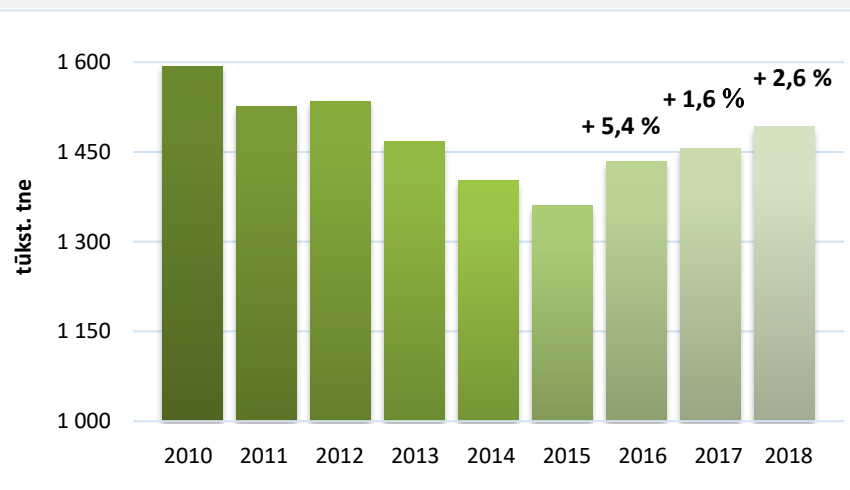
⁹ Lietuvos statistikos departamento duomenys

¹⁰ Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos veiklos ataskaitos <http://www.regula.lt/Puslapiai/bendra/Veikla/veiklos-rezultatai.aspx>

¹¹ Duomenys: <http://www.ena.lt/skaiciuokle/index.php>

¹² Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos duomenimis: <https://lsta.lt>

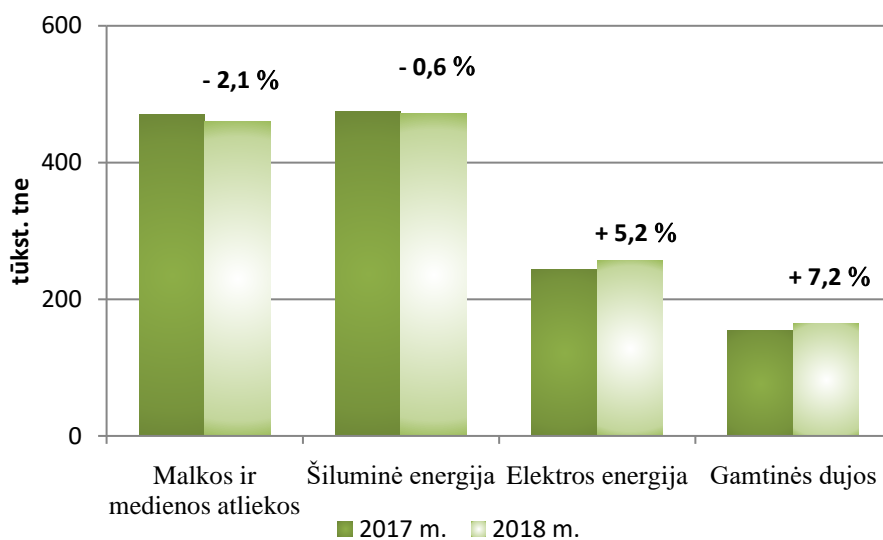
6.1 pav. Kuro ir energijos galutinis suvartojimas namų ūkiuose

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2017–2018 m. laikotarpiu namų ūkių sektoriuje gamtinių dujų suvartojimas išaugo 7,2 proc., elektros – 5,2 proc., šiluminės energijos nežymiai sumažėjo (6.2 pav.). Gamtinių dujų suvartojimo padidėjimą lemia gamtinių dujų tinklo plėtra prijungiant naujus vartotojus (naujų gamtinių dujų vartotojų prijungta 2016 m. – 5299 vnt., 2017 m. – 12536 vnt., 2018 m. – 14741 vnt.). Elektros energijos suvartojimo augimui įtakos turėjo mažėjusios elektros kainos ir 20 proc. (nuo 403,1 eurų/mėnesį vienam namų ūkio nariui iki 487 eurų/mėnesį) paaugusios namų ūkių piniginės disponuojamosios pajamos, didėjantis elektros ir elektronikos įrangos kiekis namų ūkiuose.

6.2 pav. Pagrindinių kuro ir energijos rūšių galutinis suvartojimas namų ūkiuose

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

7. Paslaugų sektorius

Paslaugų sektoriaus energijos suvartojimas 2017–2018 m. išaugo 2,7 proc. (7 pav.). Šis augimas siejamas su paslaugų sektoriaus plėtra ir didesne kuriama pridėtine verte. Lietuvos statistikos departamento duomenimis paslaugų sektoriaus bendroji pridėtinė vertė 2018 m. išaugo 8,6 proc. palyginus su 2017 m. lygiu.

7 pav. Galutinis energijos suvartojimas paslaugų sektoriuje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

8. Svarbiausios 2019 metais įgyvendintos teisėkūros priemonės

8.1. Lietuvos Respublikos įstatymai

Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatyme reglamentuotas kompensacijų daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, įgyvendinantiems daugiabučių namų atnaujinimo projektus, mokėjimas. Numatyta, kad Valstybės parama teikiama kompensuojant 30 procentų priemonių įgyvendinimo kainos, jeigu įgyvendinant atnaujinimo projektą daugiabučiame name įrengiamas atskiras automatizuotas šilumos punktas ar modernizuojamas esamas neautomatizuotas šilumos punktas, įrengiami balansiniai ventiliai ant stovų ir (ar) pertvarkomos ar keičiamos šildymo ir (ar) karšto vandens sistemos, butuose ir kitose patalpose įrengiant individualios šilumos apskaitos prietaisus ar šilumos daliklių sistemą ir (ar) termostatinčius ventilius. (2019 m. kovo 14 d. įstatymas Nr. XIII-1996)

8.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai

Numatyta, kad Valstybės parama teikiama 100 procentų apmokant arba kompensuojant daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo administravimo išlaidas, kurios neturi viršyti 3,50 euro (be PVM) vienam kvadratiniam metrui buto naudingojo ar kitų patalpų bendrojo ploto per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį, jeigu įgyvendinamas atnaujinimo (modernizavimo) projektas, pagal kurį numatoma pasiekti C ar B pastato energinio naudingumo klasę; 4,50 euro (be PVM) vienam kvadratiniam metrui buto naudingojo ar kitų patalpų bendrojo ploto per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį, jeigu įgyvendinamas atnaujinimo (modernizavimo) projektas, pagal kurį numatoma pasiekti A ar aukštesnę pastato energinio naudingumo klasę, taip pat, jeigu įgyvendinamas daugiabučio namo, kuriam pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymą minimalūs privalomi pastatų energinio naudingumo reikalavimai nenustatomi, projektas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 19 d. nutarimas Nr. 597)

Pakeista Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa. Koreguotas programos tikslas, numatant pagerinti viešųjų pastatų ir jų inžinerinių sistemų fizines ir energines savybes, didinant energijos vartojimo efektyvumą. Siekiant šio tikslo, finansuojami gali būti tik tie viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai, kuriuos įgyvendinant, bus pagerintos pastatų bei jų inžinerinių sistemų fizinės ir energinės savybės. Programos pakeitimu siekiama sudaryti prielaidas ir paskatinti institucijas įgyvendinant projektus atnaujinti kuo daugiau viešųjų pastatų, juose siekti ne tik C, bet ir aukštesnės energinio naudingumo klasės, nustatyti paprastesnį finansavimo modelį pastatams nuosavybės teise valdomiems kelių bendrasavininkų. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. lapkričio 27 d. nutarimas Nr. 1183)

Nustatyta Valstybės pagalbos, tenkančios ūkinę veiklą vykdančiam buto ar kitos patalpos savininkui, įgyvendinančiam daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektą, apskaičiavimo tvarka, sudarant sąlygas ūkinę veiklą vykdančiams butų ir kitų patalpų savininkams gauti valstybės pagalbą įgyvendinant daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektus

Apskaičiuojant nereikšmingą (de minimis) pagalbą dydį, vertinamas kiekvienas valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) būdas, tame tarpe ir valstybės parama (įskaitant papildomą valstybės paramą) programos priede nurodytoms energinį efektyvumą didinančioms priemonėms kompensuoti. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr. 974)

Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos aprašas papildytas nuostatomis, įpareigojančiomis institucijas pateikti informaciją apie įgyvendintas energijos vartojimo efektyvumo priemones, kurios buvo finansuotos iš ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gegužės 8 d. nutarimas Nr. 449)

Nacionalinėje šilumos ūkio plėtros 2015-2021 metų programoje įvesti papildomi su aplinkos oro tarša susiję kriterijai. Teikiant pirmenybę atitinkamos rūšies kurui, visais atvejais privaloma nuolat stebėti aplinkos oro užterštumo lygį, atsinaujinančių ir (ar) vietinių energijos išteklių

potencialo tvarumą ir kainos kitimą. Pagal tai reikėtų planuoti konkrečias investicijas į šilumos energijos gamybą ir taip siekti užtikrinti mažiausiomis sąnaudomis pagrįstą šilumos kainą vartotojams ir mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir aplinkos oro teršalų kiekį centralizuotai tiekiamos šilumos gamyboje. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. lapkričio 20 d. nutarimas Nr. 1156)

Pakeistas Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašas. Jame numatyta, kad intensyviai elektros energiją naudojančių pramonės šakų įmonės už per metus suvartotą elektros energijos kiekį, viršijantį 1 GWh, galėtų susigrąžinti 85 procentus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalies, susijusios su elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius. Elektros energiją intensyviai naudojantis vartotojas kartu su prašymu administratoriui turi pateikti energijos vartojimo audito ataskaitą, parengtą Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo nustatyta tvarka. Taip pat geriausių esamų energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių, nurodytų Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo nustatyta tvarka parengtoje energijos vartojimo audito ataskaitoje, sąrašą ir šių priemonių įdiegimo tvarką arba nepriklausomo auditoriaus ataskaitą, kuria patvirtinama, kad elektros energiją intensyviai naudojantis vartotojas jau yra įsidedęs energijos vartojimo audito ataskaitoje nurodytas geriausias esamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. vasario 20 d. nutarimas Nr. 182)

Atsižvelgiant į Direktyvoje (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo nustatytą prievolę parengti, priimti ir įgyvendinti nacionalines oro taršos valdymo programas ir siekiant užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių, patvirtintas Nacionalinis oro taršos mažinimo planas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimas Nr. 371)

8.3. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymai

Pakeistas Įmonių, kurios nėra smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai, energijos vartojimo audito atlikimo ir ataskaitų teikimo priežiūros tvarkos aprašas, numatant, kad Audito metu turi būti analizuojama ne mažiau kaip 90 proc. (vietoj anksčiau buvusių 80 proc.) visų Didelei įmonei nuosavybės teise priklausančių pastatų, įrenginių, technologinių procesų ir Transporto priemonių, neatsiejamų nuo Didelės įmonės veiklos bei būtinų šiai veiklai vykdyti, energijos sąnaudų, jei jos yra pakankamos energijos vartojimo efektyvumo rodikliams įvertinti ir sudaro galimybes patikimai nustatyti energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. balandžio 26 d. įsakymas Nr. 1-130)

Siekiant įvertinti audito ataskaitose rekomenduojamas diegti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, pakeistas Įmonių, kurios nėra smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai, energijos vartojimo audito atlikimo ir ataskaitų teikimo priežiūros tvarkos aprašas, įtraukiant nuostatą, kad įmonės, kurios nėra smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai, teikdamos pakartotinio audito ataskaitą, pateiktą informaciją, ar/kaip buvo įgyvendintos ankstesniame audite siūlytos priemonės (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. 1-321)

Siekiant gerinti atliekamo energinio audito kokybę, Energijos vartojimo pastatuose, įrenginiuose ir technologiniams procesams audito atlikimo tvarkos ir sąlygų ir energijos vartojimo pastatuose, įrenginiuose ir technologiniams procesams auditą atliekančių specialistų rengimo ir atestavimo tvarkos aprašas papildytas nauja sąvoka „Audito ataskaitų atitikties patikra“ ir numatyta jos atlikimo tvarka. Taip pat numatyta, kad apie atitikties patikros rezultatus bus informuojami auditorius ir audito užsakovas, o nustačius neatitiktį pagrindiniams audito metodikoje nustatytiems reikalavimams, audito ataskaita bus grąžinama auditoriui pataisyti. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. 1-320)

Siekiant suvienodinti audito ataskaitose ir kituose dokumentuose naudojamus duomenis bei nustatyti aiškesnę auditorių audito ataskaitose teikiamą informaciją parengtas Energijos, energijos

išteklų ir vandens vartojimo audito atlikimo technologiniuose procesuose ir įrenginiuose metodikos pakeitimas. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. 1-319)

Siekiant šilumos vartotojams patikimiau ir kokybiškiau tiekti šilumos energiją bei mažinti energijos nuostolius finansuoti projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-K-102 priemonę „Šilumos tiekimo tinklų modernizavimas ir plėtra (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. liepos 19 d. įsakymas Nr. 1-204; 2019 m. lapkričio 28 d. įsakymas Nr. 1-306; 2019 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1-346).

Patvirtinti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-K-102 priemonės „Šilumos tiekimo tinklų modernizavimas ir plėtra kvietimo Nr. 5 ir Nr. 6 rezervinių projektų sąrašai. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. liepos 19 d. įsakymai Nr. 1-203 ir 1-202)

Siekiant užtikrinti efektyvesnę šilumos gamybą bei paskatinti didesnę biokuro naudojimą centralizuoto tiekimo sistemose, pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-K-109 priemonės „Biokuro panaudojimo skatinimas šilumos energijai gaminti“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. 1-75)

Siekiant užtikrinti efektyvesnę energijos gamybą ir paskatinti didesnę atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą šilumos ūkio sektoriuje, centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje įrengti nedidelės galios biokuro kogeneracines elektrines, pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-K-110 priemonės „Nedidelės galios biokuro kogeneracijos skatinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 2. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. 1-330)

Siekiant mažinti metinį pirminės energijos suvartojimą viešuosiuose pastatuose bei mažinti išmetamų į aplinką šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, skirtas finansavimas projektams pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-V-101 priemonę „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. vasario 11 d. įsakymas Nr. 1-43; 2019 m. vasario 20 d. įsakymas Nr. 1-49; 2019 m. kovo 25 d. įsakymas Nr. 1-78; 2019 m. gegužės 8 d. įsakymas Nr. 1-143; 2019 m. gegužės 16 d. Nr. 1-157).

Pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-V-101 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“ iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų siūlomų bendrai finansuoti valstybės projektų sąrašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. 1-27).

Siekiant mažinti metinį pirminės energijos suvartojimą viešuosiuose pastatuose bei mažinti išmetamų į aplinką šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, skirtas finansavimas projektams pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonę „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. sausio 17 d. įsakymas Nr. 1-10; 2019 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. 1-251; 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 1-351)

Siekiant atnaujinti valstybei nuosavybės teise priklausančius šildomus ir (arba) vėsinamus viešuosius pastatus, kad pastatai atitiktų bent minimalius energinio naudingumo reikalavimus, pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“

projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr.1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. kovo 15 d. įsakymas Nr. 1-67).

Siekiant užtikrinti efektyvesnę šilumos gamybą ir biokuro naudojimą centralizuotose šilumos tiekimo sistemose, pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-K-112 priemonės „Biokurą naudojančių šilumos gamybos įrenginių keitimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. 1-30)

Siekiant didinti atsinaujinančių išteklių energijos dalį galutiniame energijos balanse, finansuoti projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-K-112 priemonę „Biokurą naudojančių šilumos gamybos įrenginių keitimas“. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. vasario 28 d. įsakymas Nr. 1-54)

Siekiant padidinti vietinės elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių gamybos pajėgumus ir naudojimą, patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-V-115 priemonės „AIE namų ūkiams“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. gruodžio 3 d. Nr. 1-312)

Siekiant padidinti vietinės elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių gamybos pajėgumus ir naudojimą, finansuoti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-V-115 priemonės „AIE namų ūkiams“ projektus. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. gruodžio 18 d. įsakymas Nr. 1-331)

Siekiant padidinti vietinės elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių gamybos pajėgumus ir naudojimą, patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-V-114 priemonės „Elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginių įrengimas namų ūkiuose“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. sausio 18 d. įsakymas Nr. 1-13)

Finansuoti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.1.1-LVPA-V-114 priemonės „Elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginių įrengimas namų ūkiuose“ projektus (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. balandžio 18 d. įsakymas Nr. 1-126)

Siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą namų ūkiuose, kurie nėra prijungti prie centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos, patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-V-111 priemonės „Katilų keitimas namų ūkiuose“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. sausio 17 d. įsakymas Nr. 1-12)

Finansuoti neefektyviai biomasę naudojančių katilų keitimui namų ūkiuose projektus pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-V-111 priemonę „Katilų keitimas namų ūkiuose“. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. 1-121)

Atlikti pakeitimai Energijos vartojimo efektyvumo didinimo 2017-2019 metų veiksmų plane. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. rugpjūčio 20 d. įsakymas Nr. 1-237)

8.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai

Projekto administratorius, pasirašęs Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo sutartį, nustatytais terminais, vykdo su daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektu susijusias paslaugas ir rangos darbus. Stebėsenos tikslais projekto administratorius privalės įgyvendinus daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektą, ne

trumpiau kaip penkerių metų laikotarpyje, suteikti sąlygas ir galimybę auditą atliekančiai įmonei nustatyta tvarka atlikti energinį auditą ir įgyvendintų priemonių ekspertizę, kurių metu gali būti atliekami ir statybinių medžiagų ir technologinių sprendinių laboratoriniai tyrimai. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. D1-300)

Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2019 m. sąmatoje numatytos lėšos energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimui: gyvenamųjų namų ir visuomeninės paskirties pastatų modernizavimas, kitos priemonės, kurios leidžia efektyviausiai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį energetikos, pramonės, statybos, transporto, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir kitose srityse. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. kovo 7 d. įsakymas Nr. D1-129)

Patvirtintos Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos 2019 m. lėšų naudojimo finansavimo kryptys (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. gegužės 2 d. įsakymas Nr. D1-260; 2019 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. D1-496)

Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2019 m. sąmatą detalizuojančiame plane numatytos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės – visuomeninės ir gyvenamosios (įvairių socialinių grupių asmenims) paskirties pastatų atnaujinimas (modernizavimas), daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimas, sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas, taip pat priemonės, pagal kurias mokėjimus vykdo APVA–visuomeninės ir gyvenamosios (įvairių socialinių grupių asmenims) paskirties pastatų atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas; fizinių ir privačių juridinių asmenų vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų, atnaujinimas (modernizavimas), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas ir BETA - Valstybės parama daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, įgyvendinantiems daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektus. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. gegužės 9 d. įsakymas Nr. D1-275).

Pakeista Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo tvarka, keičiant programos pavadinimą į Klimato kaitos programa. Taip pat atskirta kompensacinių išmokų paramos teikimo tvarka fiziniams asmenims, kas palengvina jiems supratimą apie paramos gavimo galimybes. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. gegužės 6 d. įsakymas Nr. D1-266)

Patvirtintas Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų fiziniams asmenims tvarkos aprašas. Kompensacinės išmokos fiziniams asmenims teikiamos pagal Klimato kaitos programos lėšų naudojimo metinėje sąmatoje ir Klimato kaitos programos lėšų naudojimo metinės sąmatos detalizuojančiame plane patvirtintas priemonės, skirtas mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekį. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. gegužės 6 d. įsakymas Nr. D1-266)

Patvirtintas Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui tvarkos aprašas, kuris nustato paraiškų pateikimo, vertinimo, kompensacijų skyrimo ir daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimo projektų priežiūros tvarką ir sąlygas. Kompensacinės išmokos teikiamos pagal Klimato kaitos programos lėšų naudojimo metinėje sąmatoje ir programos lėšų naudojimo metinės sąmatos detalizuojančiame plane patvirtintą priemonę, skirtą namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui, siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį namų ūkio sektoriuje ir didinti energetinį efektyvumą. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 18 d. įsakymas Nr. D1-680)

Patvirtintas Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų fiziniams asmenims mažiau taršių judumo priemonių įsigijimui skatinimo tvarkos aprašas, kuris nustato) nustato prašymų pateikimo, vertinimo ir kompensacinių išmokų skyrimo tvarką ir sąlygas. Kompensacinės išmokos fiziniams asmenims teikiamos pagal Klimato kaitos programos lėšų naudojimo metinėje ir programos lėšų naudojimo metinės sąmatos detalizuojančiame plane patvirtintą priemonę, skirtą mažiau taršių judumo priemonių įsigijimo skatinimui, siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį transporto sektoriuje ir gerinti oro kokybę. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. spalio 11 d. įsakymas Nr. D1-605)

Atlikti pakeitimai 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo

skatinimas“ 04.3.1-APVA-V-023 priemonės „Daugiabučių namų modernizavimo techninė parama“ projektų finansavimo sąlygų apraše. papildant tinkamas finansuoti išlaidas. Į tinkamas finansuoti Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plano parengimo išlaidas įtraukiamos techninės (projektavimo) užduoties, topografinio plano parengimo, prisijungimo sąlygų, specialiųjų reikalavimų gavimo, statybą leidžiančio dokumento išdavimo išlaidos (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. rugpjūčio 5 d. įsakymas Nr. D1-46)

Atlikti pakeitimai Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plano rengimo tvarkos apraše. Kadangi už daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektą apmokama arba kompensuojama 100 procentų išlaidų, daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plano rengimo tvarkos apraše atsisakyta reikalavimo gauti preliminarų projekto finansuotojo sutikimą dėl techninio darbo projekto rengimo ir (ar) atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo finansavimo ir kredito suteikimo. Atsižvelgiant į tai, kad už investicijų planą apmokama arba kompensuojama Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis, numatyta, kad jos turi būti perkamos per viešosios įstaigos CPO LT, atliekančios centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas, elektronines pirkimų sistemas. Nustatyta, kad preliminari namo atnaujinimo (modernizavimo) priemonių įgyvendinimo (statybos darbų) kaina nustatoma įkainiais, kurie skelbiami VŠĮ CPO LT internetinėje svetainėje. Patikslinta projekto darbų kaina, nurodoma kas ją sudaro. Siekiant rangos darbų pirkimo metu palyginti kiekvienos priemonės darbų kainas, nurodoma kiekvienos energinio efektyvumo ir kitų priemonių įkainis ir maksimali kaina. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. D1-488)

Pakeista pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų kvalifikacijos kėlimo programa. Nuo 2019 metų vasario 1 d. įsigaliojo nauji reikalavimai B, A, A+ ir A++ energinio naudingumo klasių pastatų atitvarų šiluminėms savybėms, ilginių šiluminių tiltelių vertinimui, vėdinimo sistemų efektyvumui, pastatų sandarumui, sandarumo matavimų privalomumui, vėdinimo sistemų efektyvumui ir vėdinimo įrenginių su šilumograža vertinimui, norminėms šiluminės energijos sąnaudoms pastatams šildyti, energinio naudingumo klasių energijos vartojimo efektyvumo rodiklių C1 vertėms. Taip pat naujai įteisintuose reikalavimuose pasikeitė energijos šaltinių pirminės energijos faktorių vertės, padidėjo atsinaujinančios pirminės energijos dalis iš centralizuotų šilumos tinklų tiekiamoje šiluminėje energijoje. Visi minėti pakeitimai turi didelę svarbą vertinant pastatų energinio naudingumo rodiklius. Pagal minėtus pakeitimus pastatų energinio naudingumo sertifikavimui buvo parengta nauja kompiuterinė skaičiavimo programa NGR5, kurios techninės savybės skiriasi nuo ankstesnės, todėl nustatytas poreikis susipažinti su jos naudojimo principais. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. D1-767)

8.5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymai

Skirtas finansavimas elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimui Vilniuje, Kaune ir Mažeikiuose iš 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 4.5.1 konkrečiam uždaviniui „Skatinti darnų judumą ir plėtoti aplinkai draugišką transportą siekiant sumažinti anglies dioksido išmetimus“ įgyvendinti. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. liepos 8 d. įsakymas Nr. 3-344; 2019 m. balandžio 4 d. įsakymas Nr. 3-164 ir 2019 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. 3-20)

Pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.5.1-TID-V-517 priemonės „Miesto viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas. Priemonės administravimas priskirtas VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai. Padidinta projektams įgyvendinti numatoma skirti suma. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. liepos 19 d. įsakymas Nr. 3-364)

Skirtas finansavimas Kauno miesto savivaldybei naujų ekologiškų Kauno miesto viešojo transporto priemonių (troleibusų) įsigijimui iš 2014 – 2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos

ir naudojimo skatinimas“ 04.5.1-TID-V-517 priemonės „Miesto viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. 3-47).

Skirtas finansavimas ekologiškų transporto priemonių įsigijimui Druskininkų savivaldybėje iš 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.5.1-TID-R-518 priemonės „Vietinio susisiekimo viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 3-37)

Skirtas finansavimas ekologiškų transporto priemonių įsigijimui Lazdijų rajono savivaldybei iš 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.5.1-TID-R-518 priemonės „Vietinio susisiekimo viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. sausio 25 d. įsakymas Nr. 3-45)

Skirtas finansavimas nekenksmingų aplinkai viešojo transporto priemonių įsigijimui Alytaus mieste iš 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.5.1-TID-R-518 priemonės „Vietinio susisiekimo viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. 3-401).

8.6. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymai

Pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkią ir vidutinį verslą konkurencingumą skatinimas“ ir 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ jungtinės priemonės Nr. J03-IVG-T „Dalinis palūkanų kompensavimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2019 m. birželio 13 d. įsakymas Nr. 4-368)

9. Valstybės pastatų atitiktis energinio naudingumo reikalavimams

Lietuva įgyvendindama Energijos efektyvumo direktyvos 2012/27/ES (toliau – Direktyva) 5 straipsnio reikalavimus, sudarė centrinės valdžios viešųjų pastatų sąrašą, kuris buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. 1-7 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Sąrašas Nr.1-7). Sąrašo Nr. 1-7 centrinės valdžios pastatų, kurių pastato energinio naudingumo klasės yra A, B ir C ir D, E, F, G klasių ir be klasių, plotas atitinkamai yra 942 526 m², 1 068 759 m² ir 1154686 m².

Į šį plotą taip pat yra įtraukti oficialiai saugomi kaip tam tikros aplinkos dalis arba dėl savo ypatingos architektūrinės ar istorinės vertės pastatai (171 036 m²), kuriems pagal Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio 2 dalį taikoma išimtis ir nešildomi pastatai (172 888 m²). Viso oficialiai saugomi ir nešildomi pastatai sudaro 344189 m², nuo kurių privaloma atnaujinti norma neturėjo būti skaičiuojama. Todėl perskaičiavus **bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2014 m. metinė norma yra 56 378** (1 068 759 + 1 154 686 – 344 189) x 0,03) m².

Pažymėtina, kad vadovaujantis Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis t. y. per 2014 m. centrinės valdžios institucijos pateikė duomenis, kad nebenaudoja ir atsisako 33 447 m² pastatų ploto (2016 metų Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos pažangos ataskaita siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų), taip pat remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2014 metais iš Sąrašo Nr. 1-7 buvo atnaujinta 34 725 m² ploto pastatų. Iš viso 2014 metais atnaujinta ir atsisakyta naudoti 68 195 m² ploto pastatų.

Siekiant užtikrinti Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio reikalavimų įgyvendinimą, 2014 m. lapkričio 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1328 buvo patvirtinta Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa (toliau – Viešųjų pastatų programa).

Atsižvelgiant, kad 2014 metais buvo atnaujinta ir nebenaudojama 68 195 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota **privaloma atnaujinti 2015 metais metinė norma yra 54 332** (1 068 759 + 1 154 686 – 344 189 - 68195) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2015 metais centrinės valdžios institucijos nebenaudoja ir atsisakė bei atnaujino 62 612 m² pastatų ploto (iš kurių 2 143 m² nebenaudoja ir atsisakė, o 60 469 m² pastatų ploto buvo atnaujinta).

Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 5 dalimi, Lietuva Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 1-63 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ atnaujino pastatų sąrašą, kurių plotas didesnis nei 500 m². Pagal šį pastatų sąrašą centrinės valdžios pastatų, kurių pastato energinio naudingumo klasės yra G, F, E ir D ir be klasių, plotas atitinkamai sudaro 1 600 676 m² ir 993 953 m². Taip pat Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. 1-291 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų nuo 250 iki 500 kv. metrų sąrašo patvirtinimo“ patvirtintame nuo 250 iki 500 kv. metrų sąrašė pastatų, kurių energinio naudingumo klasės yra G, F, E ir D ir be klasių, plotas atitinkamai sudaro 7 488 m² ir 174 925 m². Šiuose plotuose taip pat buvo įtraukti oficialiai saugomi ir nešildomi pastatai sudaro 344 189 m², nuo kurių privaloma atnaujinti norma neturėjo būti skaičiuojama. Atėmus šį ir 2015 metais atnaujintą ir atsisakytą plotus **apskaičiuota privaloma 2016 metais atnaujinti metinė norma yra 71 107** ((1 600 676 + 7 488 + 993 953 + 174 925 – 344 189 – 62612) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2016 metais centrinės valdžios institucijos nebenaudoja ir atsisakė – 41 217 m² bei atnaujino 49 017 m² pastatų ploto ir iš viso 91 017 m².

Atsižvelgiant, kad 2016 metais buvo atnaujinta ir nebenaudojama 91 017 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota **privaloma atnaujinti 2017 metais metinė norma yra 68 377** ((2 370 241 – 91 017) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis, centrinės valdžios institucijos 2017 metais atnaujino 82 658 m² pastatų ploto.

Atsižvelgiant, kad 2017 metais buvo atnaujinta 82 658 m² pastatų ploto, **bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2018 metais metinė norma yra 65 897** ((2 279 224 – 82658) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis centrinės valdžios institucijos 2018 metais nebenaudoja ir atsisakė – 31 216 m², atnaujino 11 217 m² pastatų ploto ir iš viso 42 433 m².

Atsižvelgiant, kad 2018 metais buvo atnaujinta 42 433 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota **privaloma atnaujinti 2019 metais metinė norma yra 64624** ((2 196 566 – 42 433) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis centrinės valdžios institucijos 2019 metais nebenaudoja ir atsisakė 19 722 m², atnaujino 44 614 m² ir iš viso 64 336 m².

Nuo 2014 iki 2020 metų viešųjų pastatų neatitinkančių minimalių energinio naudingumo reikalavimų, privaloma atnaujinti ar perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, siekiant perduoti, nugriauti ar atnaujinti ir faktiškai atnaujintų arba atsisakytų plotų duomenys pateikti 9.1 lentelėje.

9.1 lentelė. Viešųjų pastatų neatitinkančių minimalių energinio naudingumo reikalavimų, privaloma atnaujinti ar perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, siekiant perduoti, nugriauti ar atnaujinti ir faktiškai atnaujintų arba atsisakytų plotų dalis

Rodikliai	Viešųjų pastatų plotas, m ²							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
Bendras renovuotinas viršijančių 500 m ² plotą F, E, D klasių pastatų plotas	1879256	1811061						
Bendras renovuotinas viršijančių 500 m ² plotą ir nuo 250 iki 500 m ² ploto G, F, E, D klasių ir be klasių pastatų plotas			2370241	2279224	2196566	2154133	2089797	
Bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti metinė 3 proc. norma	56378	54332	71107	68377	65897	64624	62694	443409
Atnaujinta arba atsisakyta naudoti iš viso:	68195	62612	91017	82658	42433	64336	0	411251
atnaujinta	34725	60469	49800	82658	11217	44614		
atsisakyta pagal Direktyvos 5 str. 4 dalį	33470	2143	41217	0	31216	19722		

10. Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones

10.1. Daugiabučių namų atnaujinimas

Siekiant įgyvendinti Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio reikalavimus iki 2020 metų, 2015 m. vasario 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 213 buvo pakeista Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa.

Minėtos programos uždavinių įgyvendinimas 2014–2018 m., priemonių gyvavimo laikotarpiui ir bendras sutaupyta energijos kiekis iki 2020 m.:

1. Užtikrinti Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos reikalavimus atitinkančių daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų finansavimą ir įgyvendinimą – teikti lengvatinius kreditus ir kitą įstatymų nustatytą valstybės paramą butų ir kitų patalpų savininkams, skatinti butų ir kitų patalpų savininkų iniciatyvą įgyvendinti energiją taupančias priemones.

Vadovaujantis Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėsenos duomenimis, kuriuos pateikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, vien 2018 m. buvo atnaujinti 224 daugiabučiai pastatai. Remiantis pateiktais duomenimis sutaupyta energijos kiekis **2018 m. yra 56,473 GWh.**

Pastatų atnaujinimo priemonių gyvavimo laikotarpis yra 20 metų.

Bendras sutaupyta energijos kiekis nuo **2014 iki 2018 m. (iki 2020 m.) yra 2764,02 GWh.**

2. Plėtoti visuomenės informavimą, švietimą ir mokymą pastatų energinio naudingumo didinimo, jų atnaujinimo (modernizavimo), energijos taupymo klausimais.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos pateiktais duomenimis, 2018 metais įgyvendinant Programos 2 uždavinį buvo įgyvendintos 757 priemonės, o sutaupyta energijos kiekis yra 6,88 GWh.

Informavimo, švietimo ir mokymo pastatų energinio naudingumo didinimo, jų atnaujinimo (modernizavimo), energijos taupymo klausimais priemonių gyvavimo laikotarpis yra vieneri metai.

Bendras sutaupyta energijos kiekis nuo **2014 iki 2018 m. siektų 69,27 GWh.**

2015 m. rugsėjo 3 d. Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1-205/1K-282 „Dėl 2014–2020 metų Ignalinos programos

įgyvendinimo Lietuvoje taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos 2014–2020 metų Ignalinos programos įgyvendinimo Lietuvoje taisyklės. Vadovaujantis šiomis taisyklėmis finansuojama programa Europos Sąjungos finansinės paramos priemonėms, susijusioms su Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje 1 ir 2 blokų eksploatavimo nutraukimu, įgyvendinti (toliau – Ignalinos programa). Viena iš Ignalinos programos tinkamų finansuoti sričių yra Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių daugiabučių namų atnaujinimo projektai.

Remiantis Ignalinos, Visagino ir Zarasų rajonų savivaldybių pateikta informacija apie atnaujintus daugiabučius namus 2014 m. buvo sutaupyta 2,00 GWh energijos, 2015 m. – 1,62 GWh, 2016 m. – 1,63 GWh, 2017 m. – 1,14 GWh.

Pastatų atnaujinimo priemonių gyvavimo laikotarpis yra 20 metų.

Pagal Ignalinos programą bendras sutaupytos energijos kiekis nuo **2014 iki 2017 m. (iki 2020 m.)** yra **36,43 GWh**.

Bendras sutaupytos energijos kiekis pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) ir Ignalinos programas pateikiamas 10.1 lentelėje. Šioje lentelėje, kaip ir tolimesnėse, pateikiama informacija apie energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonių rezultatus. Paryškinti skaičiai nurodo priemonės rezultatą – sutaupyta energijos kiekį – konkrečiais metais. Priklausomai nuo priemonės gyvavimo trukmės metais, priemonės rezultatas yra jaučiamas arba tik vienerius metus (informavimo, konsultavimo priemonės skirtos keisti energijos vartotojų įpročius ar akcizų ir mokesčių degalams įtaka degalų vartojimo mažinimui), arba daugeliui metų į priekį (fizinėms priemonėms energijos vartotojų objektuose). Jei priemonės gyvavimo trukmė yra daugiau nei vieneri metai, jos sutaupytas energijos kiekis yra dauginamas iš metų skaičiaus iki 2020 metų.

Pagal 2020 metais pateiktus duomenis įvykdyta anksčiau pateiktų duomenų korekcija – nustatyti besidubliuojantys sutaupymai tarp Ignalinos programos ir Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos. Atliekant korekciją Ignalinos programos ankstesnių metų energijos sutaupymai neįtraukiami į bendrąjį sutaupytos energijos kiekį, nes yra daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, 1 uždavinio energijos sutaupymų apimtyje.

Detalesni skaičiavimuose naudojami dėmenys pateikiami 10.1 lentelėje.

10.1 lentelė. Bendras sutaupytos energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis, GWh							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, 1 uždavinys	25,3	25,3	25,3	25,3	25,3	25,3	25,3	177,10
		138,00	138	138	138	138	138	828,00
			208,07	208,07	208,07	208,07	208,07	1040,35
				119,97	119,97	119,97	119,97	479,88
					56,473	56,473	56,473	169,42
Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, 2 uždavinys	41,12	6,45	7,28	7,54	6,88	-	-	69,27
Ignalinos programa*	2	2	2	2	2	2	2	14
		1,62	1,62	1,62	1,62	1,62	1,62	9,72
			1,63	1,63	1,63	1,63	1,63	8,15
				1,14	1,14	1,14	1,14	4,56
							Viso:	2764,02

* Ignalinos programos pateikti sutaupytos energijos kiekiai yra Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, 1 uždavinio apimtyje, todėl bendrajame sutaupytos energijos kiekyje jie nesumuojami

10.2. Akcizai ir mokesčiai degalams

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2018 m. Lietuvoje buvo sunaudota apie 1654,7 tūkst. tonų dyzelino, 234,8 tūkst. tonų benzino ir 143,6 tūkst. tonų suskystintų naftos dujų.

Lietuvoje degalams buvo taikytas 21 proc. pridėtinės vertės mokestis, t. y. 6 procentiniais punktais didesnis nei Europos Sąjungos nustatytas 15 proc. minimalus dydis. Taip pat benzinui taikytas akcizas 21 proc. (+0,08 euro/l) viršijo nustatytą Europos Sąjungos minimalų akcizo dydį benzinui, o akcizas suskystintoms naftos dujoms yra 243 proc. (+0,18 euro/l) didesnis už Europos Sąjungos minimalų akcizo dydį suskystintoms naftos dujoms. Susumavus didesnių mokesčių ir akcizų įtaką galima teigti, kad benzino kaina buvo 13,9 proc., dyzelino – 5,2 proc., o suskystintų naftos dujų – 64,7 proc. aukštesnės dėl didesnių mokesčių ir akcizų nei vidurkis Europos Sąjungoje.

Atsižvelgiant į Lietuvoje parduotų degalų (benzino, dyzelino ir suskystintų naftos dujų) kiekį ir paklausos elastingumą bei įvertinus kitų šalių (Švedijos, Ispanijos, Vokietijos) patirtį skaičiuojant mokestinių energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių įtaką degalų suvartojimui, apskaičiuota, kad dėl kurui taikytų didesnių mokesčių ir akcizų **2018 m. buvo sutaupyta 610,7 GWh** energijos. Bendras sutaupyta energijos kiekis pagal šią priemonę nuo **2014 iki 2018 m. yra 2669,89 GWh** (10.2.1 lentelė).

10.2.1 lentelė. Akcizų ir mokesčių degalams priemonės sutaupyta energijos kiekiai, GWh

Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis, GWh							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
Akcizai ir mokesčiai degalams	374,00	534,19	541,81	609,19	610,70	-	-	2669,89

10.3. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie programas ir priemones, skirtas viešųjų pastatų atnaujinimui, siekiant mažinti energijos suvartojimą. Duomenis pateikė už atitinkamas programas ir priemones atsakingos/įgyvendinančios institucijos.

Viešosios paskirties pastatų atnaujinimo bendras sutaupyta energijos kiekis apibendrinamas 10.3 lentelėje.

10.3 lentelė. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimo bendra sutaupyta energija, GWh

Nr.	Programa/Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis, GWh							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
10.3.1	Viešųjų pastatų programa		-	-	-	-	-	-	-
10.3.2	Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu		10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	64,80
				7,09	7,09	7,09	7,09	7,09	35,45
					0,61	0,61	0,61	0,61	2,44
10.3.3	Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu		7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	46,20
				4,32	4,32	4,32	4,32	4,32	21,60

10.3.4	Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo (modernizavimo) programa		0,81	0,81	0,81	0,81	0,81	0,81	4,86
				5,80*	5,80	5,80	5,80	5,80	28,98
					0,56	0,56	0,56	0,56	2,23
10.3.5	Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo (modernizavimo), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas programa		6,63	6,63	6,63	6,63	6,63	6,63	39,78
				9,33	9,33	9,33	9,33	9,33	46,65
					-	-	-	-	-
					-	-	-	-	-
10.3.6	Valstybės investicijų, Klimato kaitos ir kitos programos		*	0,919*	0,919	0,919	0,919	0,919	4,59
					4,524*	4,524	4,524	4,524	18,09
						1,586	1,586	1,586	4,76
10.3.7	Ignalinos regiono visuomeninių pastatų programa		9	9	9	9	9	9	54,00
				15,52	15,52	15,52	15,52	15,52	77,60
					21,2	21,2	21,2	21,2	84,80
						-	-	-	-
10.3.8	Savivaldybių viešųjų pastatų projektai, įgyvendinantys energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės				0,274	0,274	0,274	0,274	1,10
						0,965	0,965	0,965	2,89
Viso:									540,82

* Sutaupymai patikslinti, atsižvelgiant į pateiktų ataskaitų tikrinimo rezultatus pastatų energinių sertifikatų duomenis.

10.3.1. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa

Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328 „Dėl Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos patvirtinimo“ (toliau – Viešųjų pastatų programa). Siekiant, kad kasmet būtų renovuojama mažiausiai 3 proc. bendro valstybei nuosavybės teise priklausančių ir jos naudojamų šildomų ir (arba) vėsinamų viešųjų pastatų patalpų ploto, Lietuvos Respublikos Vyriausybė tvirtindama Viešųjų pastatų programą nustatė šiuos tikslus:

- iki 2020 metų atnaujinti 700 tūkst. kv. metrų viešųjų pastatų ploto, iš jų Valstybei nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų ploto – 470 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos

Respublikos energetikos ministerija); Savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų ploto – 230 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija);

- iki 2020 metų sutaupyti 60 GWh metinės pirminės energijos atnaujintuose viešuosiuose pastatuose.

Viešųjų pastatų programa nustato pagrindinį reikalavimą pastatų atnaujinimui, t. y. pastatas po atnaujinimo turi pasiekti ne mažesnę kaip C pastato energinio naudingumo klasę. Viešųjų pastatų programa finansuojama Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos struktūrinių investicijų fondų, tarptautinių organizacijų, privačių investuotojų ir kitų šaltinių lėšomis.

Viešųjų pastatų programą įgyvendina Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos patvirtintos priemonės: 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-V-101 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“; 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“; 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ priemonės Nr. 04.3.1-FM-F-002 „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“ ir 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ priemonės Nr. 04.3.1-FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje infrastruktūroje“.

Priemonių 04.3.1-VIPA-V-101 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“ ir 04.3.1-VIPA-T-113 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“ iš atsakingos/įgyvendinančiosios institucijos UAB „Viešųjų investicijų ir plėtros agentūra“ projektai 2018 metais buvo įgyvendinimo stadijoje ir energijos sutaupymai dar nepasiekti. Apie priemones 04.3.1-FM-F-002 „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“ ir 04.3.1-FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje infrastruktūroje“ atsakinga/įgyvendinančioji institucija UAB „Viešųjų investicijų ir plėtros agentūra“ informavo, kad 2018 metais energijos sutaupymų nebuvo.

Pagal 04.3.1-FM-F-105 priemonę iki 2019 metų pabaigos sudaryta finansavimo sutarčių viešųjų pastatų apie 64,9 tūkst. kv. m atnaujinimui, iš kurių 9,5 tūkst. kv. m. baigta atnaujinti 2019 m. Atnaujinus visą minėtų pastatų plotą per metus bus sutaupoma apie 3,8 GWh energijos.

Taip pat 2018 m. spalio 30 d. ir 2019 m. sausio 28 d. Energetikos ministro įsakymais pagal 04.3.1-VIPA-V-101 priemonę yra numatytas finansavimas (daugiau nei 4,43 mln. Eur) aštuonių viešųjų pastatų atnaujinimui, kur numatyta atnaujinti apie 43 tūkst. kv. m. ploto, o metiniai energijos sutaupymai sudarytų apie 2,5 GWh. Pagal šią priemonę pastatų atnaujinimo finansavimo forma – grąžinamoji subsidija.

10.3.2. Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos VP3-3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonė VP3-3.4-ŪM-03-V „Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu (toliau – Viešosios paskirties pastatų renovavimo nacionaliniu lygiu priemonė), vadovaujantis VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. sutaupyta 0,61 GWh. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių bendras sutaupytos energijos kiekis iki 2020 m. yra 102,69 GWh.** 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES fondų lėšomis finansuotų projektų įgyvendinimas buvo baigtas 2015 m. gruodžio 31 d. ir už jų įgyvendinimą Lietuva sėkmingai atsiskaitė Europos Komisijai 2017 m. kovo 28 d. Dėl šios priežasties naujų sutaupymų periodu 2018-2020 metais nesusidaro.

10.3.3. Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos VP3-3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonė VP3-3.4-ŪM-04-R „Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu (toliau – Viešosios paskirties pastatų renovavimo regioniniu lygiu priemonė), Vadovaujantis VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. atnaujintų pastatų ir naujų sutaupymų nebuvo. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **67,80 GWh**. 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES fondų lėšomis finansuotų projektų įgyvendinimas buvo baigtas 2015 m. gruodžio 31 d. ir už jų įgyvendinimą Lietuva sėkmingai atsiskaitė Europos Komisijai 2017 m. kovo 28 d.

10.3.4. Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo programa

Įgyvendinant Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo (modernizavimo) programą, UAB Viešųjų investicijų plėtros agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. sutaupyta 0,56 GWh. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **36,07 GWh**. 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

10.3.5. Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo programa

Apie Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo (modernizavimo), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas, programos įgyvendinimo 2018 metų rezultatus duomenų negauta. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **86,43 GWh**. 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

10.3.6. Valstybės investicijų, Klimato kaitos ir kitų programų viešosios paskirties pastatai

Įgyvendinant Valstybės investicijų programą bei panaudojant kitas valstybės biudžeto lėšas, remiantis Lietuvos Respublikos ministerijų ir joms pavaldžių įstaigų pateiktais duomenis apie jų valdomus viešosios paskirties pastatus, kurie buvo atnaujinti, 2018 m. sutaupyta energijos kiekis 1,586 GWh. **2016–2018 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **27,45GWh**. 2016 - 2018 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

10.3.7. Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių visuomeninės paskirties pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai

Kita iš Ignalinos regiono visuomeninių pastatų programos tinkamų finansuoti sričių yra Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių visuomeninės paskirties pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai. Remiantis Ignalinos, Visagino ir Zarasų rajonų savivaldybių pateikta informacija apie atnaujintus visuomeninės paskirties pastatus 2017 m. buvo sutaupyta 21,2 GWh.

Pažymėtina, kad dėl techninės klaidos 2016 m. pažangos siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ataskaitoje 7,55 GWh - 2015 m. ir 14,26 GWh – 2016 m. buvo priskirta Valstybės investicijų programą atnaujintų pastatų sutaupyta energijai. Ištaisius minėtą klaidą pagal Ignalinos programą **2015–2017 metais atnaujintų pastatų** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **216,4 GWh**. **2018 m. pagal Ignalinos programą energijos sutaupymų nebuvo.**

2015 – 2018 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

Pastatų atnaujinimo priemonių gyvavimo laikotarpis yra 25 metai.

10.3.8. Savivaldybių viešųjų pastatų projektai, įgyvendinantys energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones

Įgyvendinant energijos efektyvumo didinimo priemones savivaldybių viešuosiuose pastatuose, remiantis VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros duomenimis, **2018 m.** sutaupyta **0,965 GWh**. **2017–2018 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupytos energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **3,99 GWh**. 2017–2018 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 10.3 lentelėje.

10.4. Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse

Lietuvoje Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir biudžeto lėšomis yra remiamos pramonės įmonės, siekiančios atlikti energijos vartojimo auditą ir diegti audito ataskaitoje rekomenduojamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 4-933 „Dėl 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir Nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo“, patvirtinta veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ įgyvendinimo priemonė Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“.

Priemonės Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“ remiama veikla – energijos vartojimo audito atlikimas pramonės įmonėse, o finansavimo forma – negražinamoji subsidija. Pretenduoti į Europos Sąjungos paramą pagal šią priemonę gali pareiškėjai:

- labai mažos, mažos ir vidutinės pramonės įmonės;
- didelės pramonės įmonės, jeigu energijos vartojimo auditas atliekamas papildomai su energijos vartojimo auditu, privalomu pagal Direktyvą 2012/27/ES.

Pagal priemonę Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“ 2018 m. atlikta 11 energijos vartojimo auditų pramonės įmonėse. Atliktuose audituose siūlomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės turi būti įdiegtos per 3 metus nuo audito atlikimo. Atsakingos institucijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, duomenimis energijos vartojimo ir vartojimo pokyčių informacija nėra kaupiama bei vertinama kaip priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodiklis. Dėl šios priežasties, atsakinga institucija negali pateikti skaitinės energijos sutaupymų išraiškos.

10.5. Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas

Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo ir Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 „Dėl Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuostatomis. Šių susitarimų tikslas – šviesti ir konsultuoti vartotojus apie energiją taupančias priemones ir sprendimus, kurie keičia vartotojų elgseną ir įpročius didinant energijos vartojimo efektyvumą.

2018 m. pabaigoje buvo sudaryti 64 galutinės energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir energijos tiekimo įmonių energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais.

Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra 2019 m. III ketvirtyje tikrino tiekėjų švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimo dokumentus.

Dažniausiai tiekėjų energijos kiekio sutaupymai pasiekti įgyvendinus priemones „Informacijos skelbimas interneto svetainėse“ bei „Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose“. Įgyvendinant šio tipo priemones vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimus pasirašę tiekėjai sudaro sąlygas visiems vartotojams susipažinti su aktualia teikiama informacija. 2018 metais įgyvendinat šias priemones dažniausiai teikta bendroji informacija, buitiniai energijos taupymo patarimai, kurie populiariai aprašyti, todėl lengvai suprantami galutiniams vartotojams. Didesnis potencialas taupyti energiją yra įgyvendinant priemonę „Konsultacijos atvykus pas vartotoją“, kurios įgyvendinimo metu atliekama vartotojo energetinio objekto apžiūra, jo trūkumų identifikavimas bei rekomendacijų energijos efektyvumo didinimo klausimais teikimas. Daug tiekėjų susitarimuose planavo šią priemonę, tačiau įgyvendinant priemonę juos ribojo laiko, finansiniai, žmogiškieji išteklių, dėl ko tiekėjo darbuotojams tiesiogiai pavyko aplankyti tik dalį savo galutinių vartotojų. Atsirado tiekėjų, turinčių keliolika ar keliasdešimt vartotojų, dažniausiai pramonės, paslaugų įmonių, iš kurių didžiajai daliai suteikė konsultacijas taip užsitikrindami susitarimo tikslo pasiekimą.

Pripažintas sutaupyta energijos kiekis **2018 m.** siekia **201,05 GWh**.

10.5 lentelė. Bendras sutaupyta energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis, GWh				
	2017	2018	2019	2020	Viso
Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai	41,86	201,05	-	-	242,91
Viso:					242,91

10.6. Energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimas

Susitarimai su energetikos įmonėmis dėl energijos taupymo yra viena iš Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme numatytų energijos taupymo priemonių. Ši priemonė padės šalies vartotojams iki **2020 m.** sutaupyti **1905,14 GWh** galutinės energijos.

Šiuose susitarimuose dalyvauja didžiosios šalies elektros ir dujų sektoriaus (perdavimo sistemų ir skirstomųjų tinklų operatoriai) bendrovės užsibrėžusios tikslus siekti ženklų energijos sutaupymų pas galutinius energijos vartotojus, susijusių su išmaniaja apskaita ir kitomis energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėmis.

Elektros energijos perdavimo bendrovė LITGRID AB įsipareigojo sutaupyti **146,60 GWh**, dujų perdavimo operatorius AB „Amber Grid“ – **122,54 GWh**, AB „Energijos skirstymo operatorius“ – **1636,00 GWh** energijos pas galutinius vartotojus.

Viešojo įstaiga Lietuvos energetikos agentūra patikrino reprezentatyvią duomenų imtį energetikos įmonių deklaruotas ir per 2017 metus bei 2018 metus įdiegtas taupymo priemones.

10.6 lentelė. Bendras sutaupyta energijos kiekis, GWh

		Sutaupyta galutinės energijos kiekis, GWh			
Priemonė	Trumpas priemonės aprašymas	Bendras metinis galutinės energijos sutaupymas 2018 m. (iš nuo 2014 m. iki 2018 m. įgyvendintų priemonių/veiksmų/projektų, kurie ir toliau sutaupo 2018 m.)	Bendras metinis galutinės energijos sutaupymas 2018 m. (tik iš naujų priemonių/veiksmų/projektų, įdiegtų 2018 m.)	Bendras sukauptas (akumuliuotas) galutinės energijos sutaupymas 2014–2018 m. laikotarpiu.	Prognozuojami visi akumuliuoti galutinės energijos sutaupymai iki 2020 m.

Susitarimai dėl energijos sutaupymo	Individualūs perdavimo sistemos operatorių ir skirstomųjų tinklų operatorių veiksmai pagal tarp ūmonių ir Lietuvos Respublikos Energetikos ministerijos sudarytus individualius energijos sutaupymo susitarimus.	276,65*	12,33	636,55*	1223,27*
-------------------------------------	--	---------	-------	---------	----------

*Skaitinės vertės patikslintos pagal atliktą surinktų duomenų patikrinimą

10.7 Savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones įgyvendinti energijos efektyvumo didinimo projektai

Vadovaudamasis Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-275, įsakymu 2012 m. sausio 26 d. Nr. D1-70 skirtas finansavimas „Mažai taršių miesto autobusų keitimas, atnaujinant autobusų parko transporto priemones“ projektams 9 ūmonių valdomuose autobusų parkuose. Įgyvendinant šią priemonę buvo įsigyta 93 mažiau taršios transporto priemonės su vidaus degimo varikliais ir 10 priemonių su hibridine pavara. Dėl informacijos stokos ataskaitos rengimo laikotarpyje, skaičiavimuose pateikiami sutaupymai šiai priemonei bus atnaujinti rengiant 2019 metų pažangos ataskaitą.

Įgyvendinant energijos efektyvumo uždavinius transporto sektoriuje, didelis dėmesys skiriamas darniam judrumui miestuose plėtoti, eismo saugai gerinti, intelektinėms transporto sistemoms diegti, efektyvesnėms transporto priemonėms diegti, aplinkai nekenksmingo transporto plėtrai. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energinis efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ paramos priemonėmis 04.5.1-TID-V-517 Miesto viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas bei 04.5.1-TID-R-518 Vietinio susisiekimo viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas savivaldybių administracijos yra skatinamos atnaujinti viešojo transporto priemones į naujas, efektyvesnes.

Savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones projektus sutaupyta energijos kiekiai pateikiami 10.7 lentelėje.

10.7 lentelė. Transporto priemonių sutaupyta energijos kiekis, GWh

Priemonė	Trumpas priemonės aprašymas	Sutaupyta galutinės energijos kiekis, GWh			
		Bendras metinis galutinės energijos sutaupymas 2018 m. (iš nuo 2014 m. iki 2018 m. įgyvendintų priemonių/veiksmų/projektų, kurie ir toliau sutaupo 2018 m.)	Bendras metinis galutinės energijos sutaupymas 2018 m. (tik iš naujų priemonių/veiksmų/projektų, įdiegtų 2018 m.)	Bendras sukauptas (akumuliuotas) galutinės energijos sutaupymas 2014–2018 m. laikotarpiu.	Prognozuojami visi akumuliuoti galutinės energijos sutaupymai iki 2020 m.

Viešojo transporto atnaujinimas	Viešojo transporto priemonių (keleivių vežimui) parko atnaujinimas miestuose. Per 2018 m. buvo atnaujinta 41 vnt. transporto priemonių, pakeičiant senas transporto priemonės naujomis efektyvesnėmis.	5,09	0,15	10,03	21,71
---------------------------------	--	------	------	-------	-------

10.8 Klimato kaitos, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos

Lietuvos Respublikoje Klimato kaitos valdymo priemonėms papildomai finansuoti 2010 metais Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatyme įteisinta **Klimato kaitos programa**, kurios lėšomis numatyta teikti paramą įgyvendinant energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo priemones, susijusias su gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų modernizavimui, kitiems projektams, kurie leidžia efektyviausiai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį energetikos, pramonės, statybos, transporto, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir kitose srityse, įgyvendinti. Programos lėšos naudojamos vadovaujantis kasmet tvirtinama programos lėšų naudojimo sąmata ir jos detalizuojančiais planais. Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-275, yra nustatyta, kad ne mažiau kaip 40 procentų programos lėšų turi būti skiriama energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo projektams. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais Klimato kaitos programos lėšų naudojimo sąmatos ir jas detalizuojantys planai (kuriuose nustatoma ir finansavimo suteikiant subsidijas intensyvumas) ir pagal kurias įgyvendintus projektus skaičiuotas energijos taupymas, patvirtinti:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. D1-328 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2018 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. D1-67 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2018 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. D1-279 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2017 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. D1-450 „Dėl - Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2017 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. D1-130 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2016 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. D1-165 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2016 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. D1-127 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2015 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. D1-278 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2015 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. D1-118 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2014 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. D1-286 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2014 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. D1-280 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2013 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. D1-310 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2013 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. D1-248 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2012 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-300 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2012 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikoje taip pat energijos taupymo priemonės yra diegiamos teikiant finansinę paramą subsidijų forma pramonės ir kitoms verslo įmonėms pagal **Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programą**, įteisinta Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymu. Šios programos lėšų naudojimo, investicinių projektų atranką, finansavimo sąlygas bei įgyvendinimo priežiūrą reglamentuoja Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšomis finansuojamų investicinių projektų įgyvendinimo ir priežiūros tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 437 (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos apraše nustatyta, kad finansinė parama subsidijų forma teikiama Lietuvos Respublikoje veikiančioms juridiniams asmenims, įgyvendinantiems aplinkos apsaugos investicinius projektus ir kuriuos įgyvendinus sumažėja neigiamas ūkinės veiklos poveikis aplinkai ir užtikrinamas įgyvendinto projekto tęstinis aplinkos apsaugos efektas. Tvarkos apraše nustatyta, kad finansinė parama (subsidijos) teikiamos pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu kasmet patvirtintas finansavimo kryptis. Pagal minėtas finansavimo kryptis viena remiamų prevencinių projektų rūšių yra Projektai, susiję su į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekį mažinančių gamybos technologijų diegimu, kuriuos įgyvendinus ne tik mažėja išmetamų į aplinką teršalų kiekiai, bet ir gaunamas energinis efektas, pvz. šilumos energijos ir kitos produkcijos gamintojams įdiegus technologines priemones (ekonomaizerius bei šilumos siurblius) iš išmetamų dūmų arba aušinimo įrenginių yra atgaunama iki 20 proc. energijos. Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo finansavimo kryptys ir pagal kuriuos įgyvendintus projektus skaičiuotas energijos taupymas, patvirtintos:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. D1-361 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2017 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. D1-153 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2016 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. D1-92 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2015 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-452 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2014 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programų sutaupytos energijos kiekiai pateikiami 10.8 lentelėje.

10.8 lentelė. Bendras sutaupytos energijos kiekis, GWh

Eil. nr.	Priemonė	Trumpas priemonės aprašymas	Bendras metinis galutinės energijos sutaupymas 2018 m. (iš nuo 2014 m. iki 2018	Bendras metinis galutinės energijos sutaupymas 2018 m. (tik iš naujų priemonių/veiksmų/projek	Bendras sukauptas (akumuliuotas) galutinės energijos sutaupymas 2014–2018 m. laikotarpiu.	Prognozuojami visi akumuliuoti galutinės energijos sutaupymai iki 2020 m.

			m. įgyvendint ų priemonių /veiksmų/ projektų, kurie ir toliau sutaupo 2018 m.)	tų, įdiegtų 2018 m.)		
1	Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programa	Projektai įgyvendinti pagal Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos finansavimo kryptis. Priemonės skirtos efektyvesnei šilumos gamybai pramonės ir verslo subjektuose. Laikotarpiu 2014-2018 m. pramonės ir verslo subjektuose faktiškai buvo įdiegta 2,812 MW suminės galios ekonomaižerių, skirtų efektyviam šilumos atgavimui iš išeinančių dūmų.	22,68	0,00	96,41	141,77
2	Klimato kaitos programa	Projektai įgyvendinti pagal Klimato kaitos programos finansavimo kryptis. Priemonės skirtos efektyvesnei šilumos gamybai visuomeninės paskirties bei gyvenamosios paskirties pastatuose, pakeičiant neefektyvius šilumos gamybos įrenginius efektyvesniais bei gyvenamųjų pastatų atnaujinimui/modernizavimui. Laikotarpiu 2014-2018 m. faktiškai buvo pakeista ir įdiegta 39,3 MW suminės šiluminės galios biokuro katilų bei 8,9 MW suminės šiluminės galios	204,55	27,53	625,34	1034,44

		šilumos siurblių. Taip pat laikotarpiu 2014-2018 m. buvo atnaujinta gyvenamųjų pastatų ploto iš žemiausių ir/ar neturinčių energetinės klasės pastatų į A klasės pastatus - 357 kv.m. (1 vnt.), B klasės pastatus - 26477 kv. m. (131 vnt.) ir C klasės pastatus - 68630 kv.m. (434 vnt.).				
Suminiai galutinės energijos sutaupymai pagal Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos bei Klimato kaitos programos finansavimo kryptis			227,22	27,53	721,76	1176,21

Priemonė ekonomaižerių diegimas yra skirta efektyvesnei šilumos gamybai pramonės ir verslo objektuose. Laikotarpiu 2014-2018 m. faktiškai buvo įdiegta 2,812 MW suminės galios ekonomaižerių, skirtų efektyviam šilumos atgavimui iš išeinančių katilų dūmų. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremta papildomu šilumos atgavimo principu, kur pagrindiniai skaičiavimuose naudojami rodikliai yra: įrenginių galia, įrenginių įrengimo metai bei ekvivalentinis įrenginių darbo valandų skaičius.

Priemonė šilumos gamybos įrenginių keitimas yra skirta efektyvesnei šilumos gamybai visuomeninės paskirties bei gyvenamosios paskirties pastatuose, pakeičiant neefektyvius šilumos gamybos įrenginius efektyvesniais, naudojančiais atsinaujinančių išteklių energiją. Laikotarpiu 2014-2018 m. faktiškai buvo įdiegta 39,3 MW suminės galios efektyvių biokuro katilų bei 8,9 MW suminės galios šilumos siurblių, vietoje senų neefektyvių katilų. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremtas pirminio kuro (šilumos gamybos įrenginyje) poreikio sumažėjimu, kuris yra reikalingas pagaminti metinį šilumos energijos kiekį. Skaičiavimuose naudojami šie pagrindiniai įverčiai: šilumos gamybos įrenginio naudingumo koeficientas, įrenginio galia, įrenginių įrengimo metai, ekvivalentinis įrenginio veikimo valandų skaičius per metus.

Priemonė pastatų atnaujinimas (modernizavimas) yra skirta gyvenamosios paskirties pastatų energetinių charakteristikų pagerinimui. Laikotarpiu 2014-2018 m. buvo atnaujinta pastatų ploto iš žemiausių ir/ar neturinčių energetinės klasės pastatų į A klasės pastatus - 357 kv. m., B klasės pastatus - 26477 kv. m., C klasės pastatus - 68630 kv. m. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas

(metodika) paremtas energijos sąnaudų 1 kv. m. palyginimu prieš pastatų modernizavimą ir po (pagal pastatų energinio naudingumo sertifikatų duomenis).

10.9 Papildomos energijos efektyvumo didinimo priemonės, kurių Lietuva imasi, kad pasiektų 2020 m. tikslus

Pastaraisiais metais Lietuva atlieka nuolatinę stebėseną ir analizę, susijusią su pirminės ir galutinės energijos tendencijomis. Ji apima ne tik nuo 2014 m. vykdomų energijos efektyvumo didinimo priemonių poveikio stebėseną, tačiau ir kitus įtakos faktorius, tokius kaip klimato svyravimai, ekonomikos augimo poveikis ir kt.

Matydama, kad pirminės ir galutinės energijos vartojimas per paskutinius keletą metų nežymiai didėja bei siekdama tinkamai įgyvendinti nustatytus tikslus 2020 metams, Lietuva imasi papildomų energijos efektyvumo didinimo priemonių diegimo. Per 2019 m. buvo įdiegtos šios naujos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės, o pagal jas pasiekti energijos sutaupymai bus pateikti kitose pažangos ataskaitose:

1. Finansinė priemonė, skirta paskatinti gyventojus keisti neefektyvius šilumos gamybos įrenginius į efektyvesnes technologijas, naudojančias atsinaujinančių išteklių energiją. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-V-111 priemonės „Katilų keitimas namų ūkiuose“ tikslas paskatinti gyventojus namų ūkiuose pasikeisti šilumos gamybos įrenginius, tiekiančius šilumą į vandens pagrindu veikiančią šildymo sistemą, efektyvesniais įrenginiais, naudojančiais atsinaujinančių išteklių energiją, kad vienoje arba keliose uždaruose erdvėse būtų pasiektas ir išlaikomas reikiamas patalpos temperatūros lygis.

2. 2019 m. kovo 27 d. pasirašytas savanoriškas energijos sutaupymo susitarimas tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir šilumos tiekėju UAB „Vilniaus šilumos tinklai“.

3. Finansinė paramos priemonė daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui. 2019 m. lapkričio 18 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-680 patvirtintas Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui tvarkos aprašas, pagal kurį gyventojai skatinami keisti elevatorinius šilumos punktus į naujus automatizuotus šilumos punktus ar atnaujinti senus susidėvėjusius automatinius šilumos punktus, kurie automatiškai nepalaiko efektyvios karšto vandens temperatūros pastato vidaus karšto vandens tiekimo sistemoje, priklausomai nuo įvairių faktorių. Taip pat daugiabučių namų gyventojai skatinami keisti radiatorius, įrengti termostatiniai ventiliai, atnaujinti vamzdynus, įrengti individualius šilumos apskaitos prietaisus ar šilumos daliklius, taip pat įsirengti išmaniają apskaitą, įgalinančią vienalaikį rodmenų nuskaitymą iš daliklių ir karšto vandens skaitiklių.